

מסורת הש"ס

(6) (על מ.ג.) (8) (מטות
ספ: לז: ב"ק: לז: ד"ב: טו:
ל: ז"ר: קמ"א: 8) (9) (על
ל: 17) (10) (על ל: ט"ז
תענית: ג: ט"ק: ג: ו'א: ט"ז
י"א: 10) (11) (שם מ: מ"ק
ג: ד"ק: ט"ז: ט"ז: מ"ח: כ"א:
1) (12) (ק"ח: 1) (13) (כ"א:
ו'א: ט"ז: ט"ז: ט"ז: ט"ז: ט"ז)

תורה אור השלם

1. ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
כפת תמרין וענף עץ
עבת וערבי ופלה
ושחמנים לפני יי
אלהיכם שבעת ימים:
ויקרא כג כ
2. ארץ צניאלי די שמה
בלשונא אשמוס
כשעה תהי רועיני
יבהלנה ערב מלכא
ואמר בלשונא אשמוס
ופשרא אל יבהלך ענה
בלשונא אשמוס מרי
חלמא לשונא ושרה
לערך: דינאל ר' טו

הגרות הב"ה

(6) גמ' א"ל אבי לריבה
מא' שם:

גליון הש"ס

גמ' בכחוס וחזרו וריבוי:
שנת דף ק' ע"א מנולה דף
ג' ע"א:

מוסף רש"י

שתיים אחת ללובל
ואחת למקדש. למדן
שליך שתי מלות של
ערכה. אחת לאברה וטלוב
ואחת למקדש להקף את
המזבח (ועל ד. ע"ש
נשינוח. מפורש ב"ב
ג"ס חמ"ט. מרשבין כל בית
שלה ערב שבעה על
ר"ה. א"ש: ששאר שנים
אין מניח לפני שמינת
ל' יום. זה מרשבין דהואיל
אל סוף מרשבין ספינן
מספירין ונחתינן ג' ונשינו
וורבין ג' ושי' לערב דר'
בארובתה. ונשינו ערב. להקף
המזבח ונשינו ע"ש. להקדש.
דלילי ערכה ללובל מקדש
נפקא ונשינו ד. ונשינו
המים. למחירן של שחר
שבעה ימי. ונשינו ע"ש
לקמן (מח. ונשינו ע"ש
מלך מנספין. ונשינו ע"ש
בין יין. ונשינו ע"ש. ונשינו
ימות השנה אין נשינו
אלל יין. ונשינו ע"ש. ונשינו
תמדת של שחר שתי
ניטותין. ונשינו ע"ש. ונשינו
למשה מסיני. ונשינו ע"ש
שאלו כבית המדרש מנין
לשם מן התורה המשיה
ותמדת השמע ונשינו ע"ש
שמינתין. ונשינו ע"ש
וחלוקה ומחילין (על כ"ה)
שמתן השמע ונשינו ע"ש
שמינתין וכן ככל מקום
אשמושתה. ונשינו ע"ש
כשעה תהי. ונשינו ע"ש
תמדת מן יענה (וחלוקה)
ועי' דינאל ר' טו. ולבנות
אמרי. שלם הייני אומר.
תורה של נשינו ע"ש.
דילוקה היא. של נשינו ע"ש
(ב"ב ע"א)

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

מד.

עין משפט
ג' מראה

י"ב א"מ פ"ו מה' לולב
הלכה כ' ח' פ"ט שם עין
מד ע"ש ע"ש ח"מ פ"ט מ"ח
ספ"ג:
י"ב ב"מ ע"ש הלכה כ':

רבינו חננאל

מראה כל העם מוליכין
את לולביהון לכנסת ומשנה
אחרת כל העם לרה
הבית. ואוקימנא להו הא
דתי' בדר הבית בזמן
שביית המקדש [קיים]
והא רתנן בכנסת בזמן
הזה. והתיניא אל תריוויהו
בזמן בית המקדש. והא
רתנן בדר הבית במקדש.
והא רתנן בכנסת בזבולין
ולתי' ירושלים. פי
כשאר מריני. והתיניויהו
כשהמקדש קיים. ועל זה
הפסוק על שמעתי וז'
כלבתי. כי אלו שראו שחל
יום שביעי של ערב
בשבת. בזמן שלא נתקבע
השנים כתיקונן כגון יסוד
השמן. ירושלמי ר' יוסון
ספקו ל"אילין דמחשבין
יהבון דעתתן כי היכי
דלא תעברון לא תקיעתא
ולא עברתא בשבת. ואין
תרחיקן. עברון תקיעתא
בשבת ולא עברון ערב
בשבת. אמר ליה אבי
לרבא מאי שנא לולב
דעברין ליה זכר למקדש.
ומאי שנא ערבא דלא
עברין. ואסיק לולב דלא
ליה עיקר מן התורה
[בגבולין] עברין לה זכר
למקדש. ערבא דליה לה
עיקר מן התורה] כפי
עצמה בגבולין. לא עברין
לה זכר למקדש. אמר ר'
לוי כהנים בעלי מומין
נכסין בין האולם והמזבח.
כדי לצאת בערבא. אמר
ליה ר' יוחנן מי אמ'
כשילה דלמא בדיקוס. פי
זה שהיו מקיפין בשעה
פעמים בלולב היה ולא
בערבא. כאשר אמר ר'
אליעזר בראש השנה. אמר
מי אמרה בעלי מומין
דלמא בחמימים. פי שכיין
שמצוהו בדיקוס לא יתון
כהנים בעלי מומין לוקדש
על המזבח. שמתראה
כאילו הן שפירם לגבי
המזבח. [פירוש] חמיסין.
לוקדש. כלומר הכהנים
החמיסים הן לוקדשין אותה
על המזבח. אמר ר'
יוחנן עשר נטיעות ערב
וניסוך המים הלכה למשה
מסיני. ירושלמי ערב
[הלכה למשה מסיני] ולא
כאבא שאול דאמר ערב
מן התורה. ניסוך המים
[הלכה למשה מסיני ולא]
כדי עקיבא דאמר [בשן]
ונכתיבם בשיש ונסכה
י"ד מ"ס. מ"ס. מכאן
לניסוך המים מן התורה.
איתמר ר' יוחנן אבר ערב
יסוד נביאים היא. כלומר
גבויאם הוור אחרת [ג'יא
אוחס] לעשות כן. ר'
יהושע בן לוי אמר
מנהג נביאים היא. כלומר
הוראה כלא חיקין. וכל
בלא הוראה ובלא חיקין.
ואקשינן איני הוא אמר
ר' יוחנן הלכה למשה
מסיני. פי ויכין השלכה
למשה מסיני. אמאי צריכה
הוראה נביאים לחוקים.
ההלא מתקנת עומדת
היא. ופירי חב' גמ' מ"ד
שכתוה וחזרו הנביאים
והורו להן ההלכה וסדרה
כלומר

אמרי דרדהו נמי לא רחי.
לעיל: **כהנים** בע"י מוסיב. ה"ה דהוה מני
למימר ופרועי ראש דמריבוו אקריי או ללו משום ערבה כמתן
פ"ק דכלים (מ"ט) בין האולם ולמזבח מקודש הימנו שאין צעלי מומין
ופרועי ראש נכנסים לשם:

אמר ליה ר' יוחנן מי אמרה.
סלקא דעתיה דה"ק מי
אמרה שהיא מונה דלמרימא ואמאי
דמיא מעלות דרבנן דלמא רבנן היא
דלא דמיין מעלות דרבנן משום
מקנתא דרבנן ולכן פריך הא איהו
אמרה ומשי מי אמרה שהיא נעטילה
דלמא נוקפיה ויפין דלא מקיפין
את המזבח ולא נעי אלא זקופיה
בעלתא אחד זוקף ע"י טול' א"י
צעלי מומין אפשר להו לוקף בשאר
רוחות ולא נכסו בין האולם ולמזבח
ואפי' מינני לומר נעטילה כדאסקין
לעיל דאיתומב מ"ד נוקפיה מי אמרה
צעלי מומין דלמא אין הלכה למשה
מסיני אלא בתמימין הראוין לעבודה
כמו שאין הלכה למשה מסיני נזרים
אלא כהנים ערבי אמאי כהנים
אמרת וריס נכנסין ולפי שיעו זו
דפרי' דמעלה דרבנן היא קשה לאבא
שאל דליין (לעיל דף ג' ע"ב) ערבה של
מזבח מדמתב ערבי אמאי כהנים
דלמא אפי' צישאל כמו ערבה לולב
וה"ל דשמח הקפת מזבח כהנים
ושאר ישראל עזורה בלא הקפה:
והא א"ר יוחנן ר'בון אמרי דהאון
דיא. רב כהנא ממלמדי
דרב היה ומצלב נח לא"י לפני ר'
יוחנן מחמת מדרין כדאמרינן פרק
בתרא ד"ב"ק (דף ק"ח. וס"ט) והוארן
לו ר' יוחנן למה ספיקות וא"ר
יוחנן לפני א"י סבור היימי שהמורה
שלם של גלימס מארלכס לא היה
לכס טירוף הדעת אבל רחמי שהיא
של בני צבל שאע"פ שגלו עמדה
אל תמדת הקפה והמסגר שגלו עושי
יכניה דכתיב הכל גבורים עושי
מלחמה ומינא כסדר עולם וכי מה
בגזירה עושי של ארס הנמוס
בשלאלות של צורא אלא שהיו גבורים
במלחמה של מורא אלמא לר' יוחנן
לא נשתמחה מורה בגלות צבל כן
פי' בקוטרס והקפה רבינו מס אלטו
מי לא ששכח פ' ה' ב' (שם דף ק"ח. וס"ט)
גבי מנלפ"ק שחחוס וחזרו ויסודוס
ולא פריך הכי ועוד אלו משום
דהס בני תורה א"ל שישתכחו מורת
ערבה ורבינו מנלל גרס דלכות
אמר דלהון היא ומפרש רבינו מס
שהי ר' יוחנן אומר לתלמידיו שהיו
לפניו מצבל אחד משלםס אומר דהו

אמרי דרדהו נמי לא רחי.
לעיל: **כהנים** בע"י מוסיב. ה"ה דהוה מני
למימר ופרועי ראש דמריבוו אקריי או ללו משום ערבה כמתן
פ"ק דכלים (מ"ט) בין האולם ולמזבח מקודש הימנו שאין צעלי מומין
ופרועי ראש נכנסים לשם:
אמרי דרדהו נמי לא רחי ואלא קשיא
הני תרתי דתנא חדא ⁶ וכל העם מוליכין את
לולביהו לחד הבית ותני' אידך לבית הכנסת
ומתצינן כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן
בזמן שאין בית המקדש קיים ולא קשיא כאן
במקדש כאן בגבולין א"ל אביי (6) לרבא מאי
שנא לולב דעברין ליה שבעה זכר למקדש
ומאי שנא ערבה דלא עברין לה שבעה
זכר למקדש א"ל הואיל ואדם יוצא ידי
חובתו בערבה שבולוב א"ל ההוא משום
לולב הוא דקא עביד ליה וכי תימא דקא
מגבה ליה והדר מגבה ליה ⁷ והוא מעשים
בכל יום דלא קא עברין הכי אמר רב זביד
משמיה דרבא לולב דאורייתא עברין שבעה
זכר למקדש ערבה דרבנן לא עברין לה
שבעה זכר למקדש למאן אילימא ⁸ ולאבא
שאל האמר י' ערבי נחל כתיב שתיים אחת
ללולב ואחת למקדש אי לרבנן הלכתא
גמירי לה ⁹ ד"א"ר אסי א"ר יוחנן משום ר'
נחוניא איש בקעת בית חורתן עשר נטיעות
ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני אלא
אמר רב זביד משמיה דרבא לולב דאית ליה
עיקר מה"ל בגבולין עברין ליה שבעה זכר
למקדש י' ערבה דלית לה עיקר מן התורה
בגבולין לא עברין שבעה זכר למקדש אמר
ר"ל כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם
ולמזבח כדי לצאת בערבה א"ל ר' יוחנן מי
אמרה מי אמרה הא איהו אמר דא"ר אסי
א"ר יוחנן משום ר' נחוניא איש בקעת בית
חורתן עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה
למשה מסיני אלא מי אמרה בגמילה דלמא
בזקיה מי אמרה בבעלי מומין דלמא
בתמימים איתמר ר' יוחנן ו' יהושע בן לוי
חד אמר ערבה יסוד נביאים וחד אמר ערבה
מנהג נביאים תסתיים דר' יוחנן הוא דאמר
יסוד נביאים דא"ר אבהו א"ר יוחנן ערבה
יסוד נביאים הוא תסתיים א"ל ר' זורא לר'
אבהו מי א"ר יוחנן הכי והא"ר יוחנן משום
ר' נחוניא איש בקעת בית חורתן עשר
נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה
מסיני ¹⁰ אשתומם בשעה חדא ואמר
"ושכחוס וחזרו ויסודוס ומי א"ר יוחנן הכי
"והא"ר יוחנן דלכות אמרי דלהון היא ל"ק
כאן

לח. ונחיקתיה יסוד נביאים. נתברר כי רבי ר' יוחנן
רב כהנא חתם שלםס שהוא ככלי אבר. דילוקה היא. פי חתם שלםס אמר לי כי ערבה מדרבנן היא ויניה לא יסוד נביאים ולא הלכה. וישעני לקא קשיא
(6) ז"ל לילין אמר ויכ' החוס' לריחא פון וריה ויהא כפי רעיו נצמס דילוקה למה.

לח. ונחיקתיה יסוד נביאים. נתברר כי רבי ר' יוחנן
רב כהנא חתם שלםס שהוא ככלי אבר. דילוקה היא. פי חתם שלםס אמר לי כי ערבה מדרבנן היא ויניה לא יסוד נביאים ולא הלכה. וישעני לקא קשיא
(6) ז"ל לילין אמר ויכ' החוס' לריחא פון וריה ויהא כפי רעיו נצמס דילוקה למה.

לח. ונחיקתיה יסוד נביאים. נתברר כי רבי ר' יוחנן
רב כהנא חתם שלםס שהוא ככלי אבר. דילוקה היא. פי חתם שלםס אמר לי כי ערבה מדרבנן היא ויניה לא יסוד נביאים ולא הלכה. וישעני לקא קשיא
(6) ז"ל לילין אמר ויכ' החוס' לריחא פון וריה ויהא כפי רעיו נצמס דילוקה למה.

לח. ונחיקתיה יסוד נביאים. נתברר כי רבי ר' יוחנן
רב כהנא חתם שלםס שהוא ככלי אבר. דילוקה היא. פי חתם שלםס אמר לי כי ערבה מדרבנן היא ויניה לא יסוד נביאים ולא הלכה. וישעני לקא קשיא
(6) ז"ל לילין אמר ויכ' החוס' לריחא פון וריה ויהא כפי רעיו נצמס דילוקה למה.